

Notat – Navn på ny kommune.

Utarbeidet av leder i forhandlingsutvalget Moskenes/Vestvågøy- Jonny Finstad, ordfører i Vestvågøy.

Bakgrunn:

Forhandlingsutvalget, bestående av Jonny Finstad, Hanna Sverdrup, Pål Kruger, Hartvig Magnus Sverdrup, Marlene Sæthre og Elisabeth Holand – har enstemmig anbefalt at det søkes om at ny felles kommune får navnet Lofoten kommune. Hovedbegrunnelsen er blant annet at navnet er fremtidsrettet, flere kommuner kan slutte seg til den nye kommunen - uten at navnet behøves endres, samt at utvalget har fått desidert flest innspill på dette navnet i innbyggerundersøkelsene.

Etter at innstilling om kommunenavn ble kjent har det naturlig nok skapt engasjement og debatt. Dette notatet har til hensikt å bidra til kunnskap for videre avklaringer, samt drøfte en del historiske og faktisk opplysninger.

Videre prosess:

- I felles kommunestyremøte 20 August 2025 skal det etter inndelingsloven vedtas forslag til nytt kommunenavn.
- I påfølgende eventuelle søknad til kommunaldepartementet om kommunesammenslutning skal det foreligge forslag til nytt kommunenavn, som eventuelt må godkjennes av Kongen i Statsråd.
- Som del av kommunaldepartementets forberedende saksbehandling skal blant annet språkrådet: [Nye kommunenavn - Språkrådet](#), og andre interessenter/kommuner gis anledning til høringsinnspill.

Prinsipper

Språkrådet påpeker blant annet at kommunenavn bør være dekkende for hele eller store deler av det aktuelle området, slik at flest mulig av innbyggerne i den nye kommunen kan identifisere seg med navnet. Videre heter det seg at forslag om navn som er brukt om et større område eller landskap, eller et eldre administrativt navn- er god praksis å videreføre, men det bør bare gjøres dersom den nye kommunen i stor grad sammenfaller med den utstrekninga navnet tradisjonelt har hatt. I slike tilfeller kan det være særlig aktuelt å hente inn uttalelser fra tilstøtende kommuner som har tilknytning til det foreslåtte navnet.

Historien bak navnet Lofoten:

Navnet Lofoten kommer sannsynligvis fra norrønt, og er en sammensetning av "ló" som betyr gaupe, og "fótr" som betyr fot. Opprinnelig ble navnet brukt om Vestvågøy, og det er trolig en sammenligning basert på øyas form, som kan minne om en gaupes fot. En annen teori er at "ló" kan referere til slette, og at navnet dermed betyr "sletten ved foten".

Lofoten har gjennom tidene hatt mange former, Lofotr, Lofotrinn, Loffenn, Loffotten, Lofothén, Lofogden og kanskje flere. Den eldste formen er sannsynligvis den førstnevnte.

Flakstadøya (Flakstad kommune) bar historisk navnet Vargfot, som fra norrønt betyr navnet "øya med den flate odden".

Moskenesøya (Moskenes kommune) stammer trolig fra et gammelt gårdsnavn, enten Muskenes eller Musnes, som kan ha vært brukt om Lofotodden, men kan også ha sammenheng med Moskenesstraumen eller øya Mosken.

Austvågøya (Vågan kommune) Dette er det norrøne ordet for "våg" eller "buk". Det beskriver de mange naturlige havnene og vikene som finnes rundt kysten av øya, og navnet Vågar er derfor historisk brukt om Vågan kommune.

Vestvågøya (Vestvågøy kommune) bar som ovenfor beskrevet ovenfor navnet Lofoten, med sine ulike skrivemåter.

Lofoten bruktes altså i gammel tid kun som navn på Vestvågøya. Aslak Bolt bruker i sin jordebok fra begynnelsen av det 15. århundre tittelen «I Lofot», når han regner opp gårdene på Vestvågøy, og etter reformasjonen var Boknes (Buksnes) kirke hovedkirken i Lofoten prestegjeld. Kilde: Vestvågøy historielag.

Begrepet "Lofoten" som en geografisk betegnelse på hele øygruppen er ikke knyttet til en spesifikk dato, men har altså utviklet seg over tid

Som følge av utvikling i kommunikasjoner og teknologier, kanskje særlig innenfor fiskeriene, oppsto det oftere behov for å angi et større geografisk område. Lofoten ble etter hvert en større geografisk betegnelse enn bare Vestvågøy- og i moderne tid en verdifull merkevare å bruke i markedsføring - fremfor bestemte fiskevær og kommuner.

Innbyggerne i Lofoten, spesielt de yngre har utviklet en identitet som «Lofotværing», mens de eldre fremdeles holder mer på den lokale identiteten i egen kommune/bygd/by.

Svært mange bedrifter, foreninger og produkter som produseres rundt om i Lofoten, men også i resten av landet, bruker Lofoten navnet aktivt – i markedsføringsøyemed.

Drøfting av saken.

Med utgangspunkt i språkrådets prinsipper er det liten tvil om at man historisk har belegg for at størstedelen av den nye kommunen vil bli innenfor det historiske navnet på Lofoten (Vestvågøy), samt at alle innbyggere i den nye kommunen lett vil kunne identifisere seg med navnet Lofoten kommune.

Så er spørsmålet hvorvidt den nye kommunen i stor grad sammenfaller med den utstrekninga navnet tradisjonelt brukes? Det gjør det nok ikke helt om vi kun legger nyere tid til grunn.

Det er altså over 60 år siden forrige kommunesammenslåing. Den gang var det ingen som tenkte på at navnet Lofoten skulle bli så verdifullt, også i kommunesammenheng.

Bruk av regionale merkenavn på deler av funksjonelle kommuneregioner (som Lofoten) blir mer aktuelt i lys av frivillighetsprinsippet og behovet for stegvis utvikling av nye regionkommuner. Det bør generelt vektlegges at kommunen som en dynamisk administrativ enhet, over tid- kan utvikles i retning av geografiske funksjonelle landskap i landet. Som i de flerkommunale byområdene bør det være anledning til å bruke regionens navn på nye kommuner, så lenge sentralkommunen er en del av en ny og større kommune.

Lofoten fremstår kanskje som Norges fremste geografiske merkevare.

Det fremstår ganske naturlig og klart at en ny sammensluttet kommune i Lofoten av Moskenes og Vestvågøy vil ha ca 12500 innbyggere – ca halvparten av innbyggerne, bør ha et navn med Lofoten i seg. Det fremstår også naturlig å tenke at pågående kommunesammenslutning er starten på noe større.

Flakstad kommune er invitert med og skal ha folkeavstemming om saken 8 sept. Kommer Flakstad med står 3 av 4 fastlandsøyer/kommuner bak navnet. Vågan er også invitert til å bli med på et senere tidspunkt, og kanskje kan det finnes løsninger for at de ytterste øykommunene Værøy og Røst kan slutte seg til. Da ville det bli fullbrakt i Lofoten.

Lofoten som kommunenavn legger selvsagt litt føringer og ambisjoner om å sammenslutte hele Lofoten. Økonomisk og praktisk vil det være gunstig å slippe navnebytte hver gang evt en ny kommune slutter seg til.

Det er naturlig nok særlig fra Vågan, den andre store kommune i Lofoten, motstanden mot å ta Lofoten som kommunenavn er størst. Det er forståelig på mange måter, og kan oppleves som at vi legger føringer for dem. Samtidig fremstår det som utfordrende at Vågan kommune, både i denne og forrige runde av sammenslåingsprosesser ikke står fast ved Lofoten, men også sonderer sammenslåing mot Vesterålen. Legger man til grunn at Vågan kan legge ned veto, blir det aldri en Lofoten kommune dersom de velger å stå alene eller går mot Vesterålen.

Det er i dag 6 kommuner i Lofoten, og en haug av bedrifter og lignende – i alle kommunene, som bruker navnet Lofoten. Fotballklubben Lofoten, fiskematbedriften Lofoten, Lofoten Hotel, Lofoten kulturhus, Lofothallen er eksempler på dette. Det har neppe hindret at folk sin identitet mer og mer er blitt knyttet til det geografiske navnet Lofoten. Om den største av kommunene i tillegg heter Lofoten vil det neppe fremstå negativt ift å være «Lofotværing». Den geografiske enheten Lofoten vil uansett bestå-selv om administrativ inndeling ikke favner hele Lofoten. Slik er det for så vidt også i dag gjennom samarbeidsordninger mellom kommunene hvor ikke alle er med-eksempelvis Lofoten barnevern, Lofoten brann, Lofoten helsetjeneste.

Presedens/eksempler fra andre deler av landet

Det ikke er uvanlig at navn på kommuner som administrative enheter er mindre enn det geografiske landskapsnavnet som kommunen bærer. Fra siste kommunereform er Sunnfjord kommune og Indre Østfold kommune aktuelle eksempler, ved at Sunnfjord også omfatter Kinn kommune, mens Indre Østfold også omfatter kommunene Skiptvet, Rakkestad og Marker. Nye Senja kommune, kan også nevnes- der ikke alle kommunene på Senja var med fra starten.

Tilsvarende eksempler finnes også fra kommunereformen på 60-tallet.

Andre navnevalg

Det er andre mulige varianter – enten av Lofotnavnet eller nærliggende alternativer. Vest-Lofoten og Midt-Lofoten er blant annet nevnt, men disse navnene har også noen utfordringer ved seg. Skulle slike varianter være aktuelt burde man ideelt sett være enige internt i Lofoten om en geografisk oppdeling fra vest til øst, skjønt- man kan ikke vite hvilke kommuner som evt vil finne sammen fremover

Værøy og Røst vil kunne hevde de er en del av Vest- Lofoten – og i hvert fall Flakstad om de ikke blir med i sammenslutningen. Midt-Lofoten kan også være problematisk, Moskenes ligger i vest, spesielt om Flakstad blir utenfor- og en øy midt imellom.

Det mest nærliggende, dersom Lofoten ikke skulle bli aktuelt å gå videre med ville kanskje vært å gå tilbake i historien?

Lofotr. Den «originale» skrivemåten på Vestvågøy og Lofoten peker seg kanskje litt ut. I en modernisert språklig versjon ville Lofot kommune kunne fungert.

